

Peiling Kerkbalans 2020

Peiling Kerkbalans 2020

1 Achtergrond en doelstelling

De Interkerkelijke commissie Geldwerving (ICG) ondersteunt plaatselijke kerken in hun geldwervingsproces voor het eigen kerkenwerk, vooral door de landelijke coördinatie van de Actie Kerkbalans.

Actie Kerkbalans is de grootste landelijke fondsenwerfactie in Nederland. De kerken van de Rooms-Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk in Nederland, de Evangelische Broedergemeente en de Oud-Katholieke Kerk vragen in de actieweken van 18 januari tot 4 februari 2020 al hun leden om een bijdrage voor de eigen kerk. Als het in rapport gaat over katholiek rekenen we Rooms-Katholieken en Oud-Katholieken bij elkaar en als het gaat over protestanten de leden van de Protestantse Kerk in Nederland en de Evangelische Broedergemeente.

In haar adviezen aan gemeenten en parochies benadrukt de commissie steeds hoe belangrijk het is dat kerken in de communicatie naar de leden kunnen aangeven wat de waarde van de kerk is en waarom dus de leden bijdragen aan voortbestaan en zo mogelijk groei van hun plaatselijke kerk. Het antwoord op die vragen verschilt per kerk. Om de kerkbesturen, en meer in het bijzonder de organisatoren van de Actie Kerkbalans te helpen bij het denkproces om de waarde van hún kerk te achterhalen is vorig jaar (2018, ter voorbereiding op de Actie Kerkbalans 2019) een onderzoek daarnaar opgezet. De deelnemers aan het onderzoek werden hierdoor gestimuleerd om over de waarde van de kerk na te denken, en de onderzoeksresultaten waren een stimulans en een inspiratiebron voor andere kerken om ook zo'n denkproces op te starten.

In 2019 is er ter voorbereiding op de Actie Kerkbalans 2020 weer onderzoek uitgevoerd met dezelfde doelstelling maar met een gewijzigde opzet:

- **De doelgroep is verbreed: geprobeerd is om niet alleen het kerkelijke kader, maar ook “gewone” kerkleden te bereiken.**
- **De vraagstelling is gewijzigd: in het vorige onderzoek was deze gericht op het identificeren van de waarde van de kerk (welke waarden en in hoeverre**

van toepassing op uw eigen plaatselijke kerk); dit keer is een nieuwe lijst met voorgedeede waarden (op basis van de uitkomsten van het vorige onderzoek) opgesteld. Daarbij is niet meer alleen gevraagd naar de toepasbaarheid op de plaatselijke kerk, maar ook hoe belangrijk men de voorgedeede waarden vindt.

- **Dit keer werd ook gevraagd naar het belang van de Actie Kerkbalans: hoe belangrijk en waarom.**
- **Er is een aantal vragen “voor de statistiek” toegevoegd: leeftijd, gender, opleidingsniveau en 4-cijferige postcode. Vanwege het verwachte grotere aantal respondenten kon dit keer ook worden onderzocht waar de resultaten per groep significant afwijken van het gemiddelde.**

2 Onderzoekopzet en respons

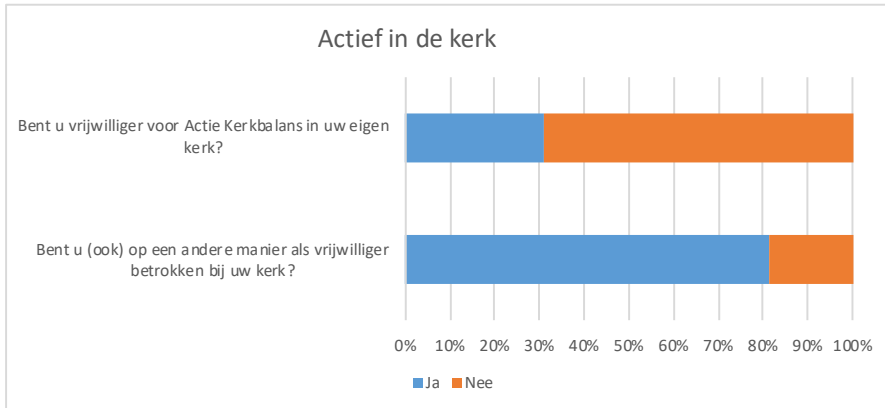
De vragenlijst is opgesteld door het Haarlemse communicatiebureau Dirigo in samenwerking met het campagneteam Actie Kerkbalans van de ICG, met advies van Ton Bernts, directeur van het onderzoeksbureau KASKI. De vragenlijst is als ‘webform’ online geplaatst en in eerste instantie is begin oktober 2019 naar ca 2500 organisatoren van de Actie Kerkbalans een mail verstuurd met het verzoek het formulier in te vullen, en (dit was nieuw) de link naar de vragenlijst door te zenden naar de bekende mailadressen van parochie- en gemeenteleden. Daarnaast is dit verzoek ook nog naar de kerkenraden van de Protestantse kerk verzonden. De link naar het webform is ook op de website van Kerkbalans geplaatst en via social media gedeeld.

Uiteindelijk hebben ruim 1400 respondenten de vragenlijst ingevuld, waarvan 416 Kerkbalansvrijwilligers, 251 mensen die geen vrijwilligersrol in de kerk vervullen en 1084 mensen met (ook nog) een andere rol in de kerk (hierbij is overlap met Kerkbalansvrijwilligers, vandaar dat de optelling boven de 1400 uitkomt).

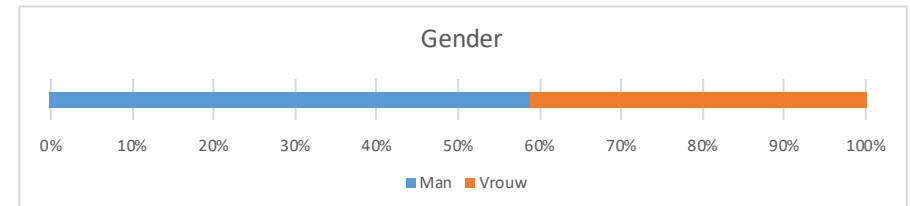
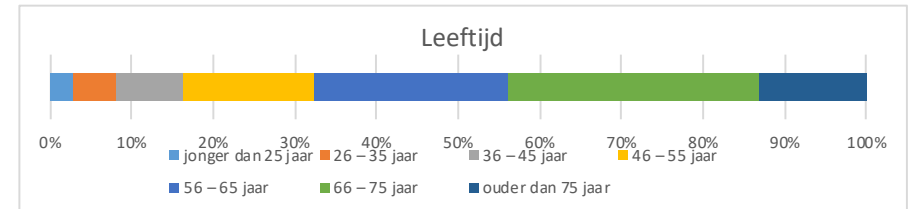
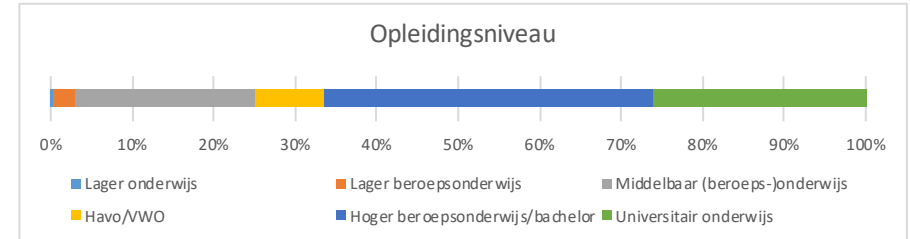
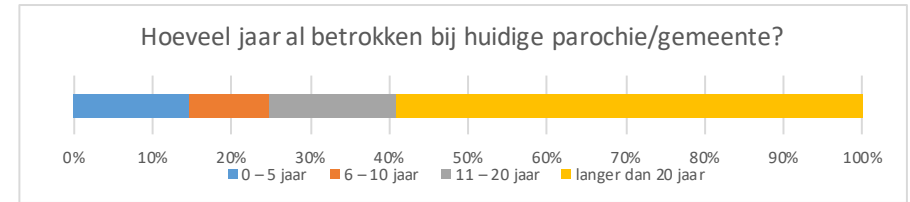
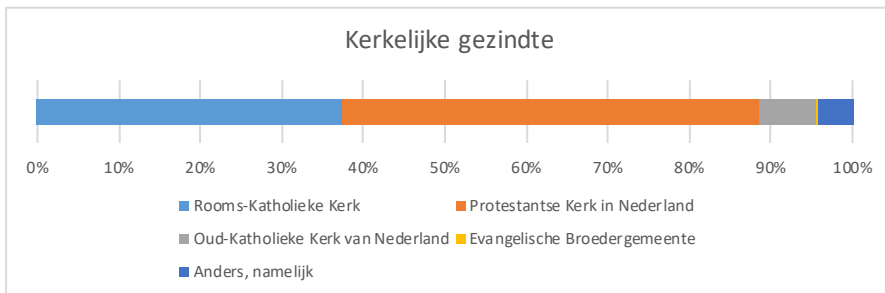
Al met al, gelet op het toch pittige karakter van de vraagstelling een mooi resultaat dat ook opsplitsing van respons in verschillende categorieën mogelijk maakt.

3 Resultaten

Persoonskenmerken

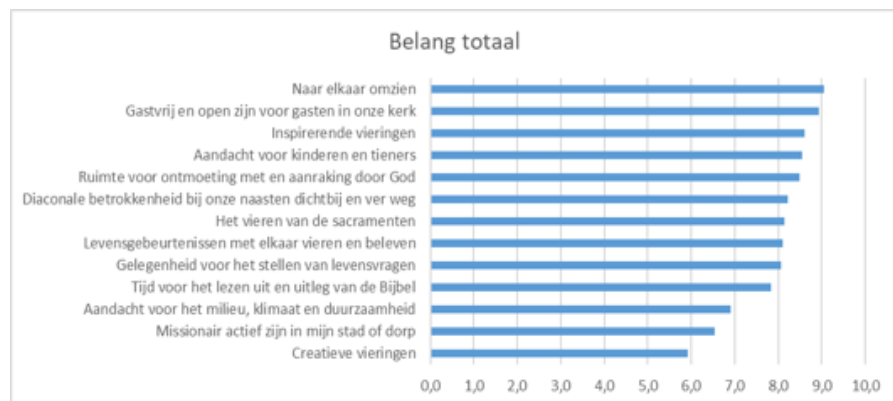
Hierboven werd al aangegeven dat heel veel respondenten op de één of andere manier actief zijn voor de kerk: totaal 81%! Veelgenoemde activiteiten zijn acoliet, administrateur, bestuurslid, (zieken)bezoeker, diaken, kerkrentmeester, koorlid, koster, lector, ouderling(-kerkrentmeester), pastoraat, penningmeester, en scriba/secretaris. Maar meer dan de helft van de respondenten noemt nog andere activiteiten: de kerk is overduidelijk een bloeiende vrijwilligersorganisatie waar héél veel werk aan de winkel is!

Opvallend: Natuurlijk de oververtegenwoordiging van de hogere leeftijdsklassen, en de daarbij behorende lange betrokkenheid bij de parochie/gemeente. Maar vooral de oververtegenwoordiging van hoog opgeleiden (HBO + Universitair 66%, terwijl volgens het CBS dit cijfer landelijk, voor 15+ers, 31% bedraagt). Het lijkt er op dat we hier niet de gemiddelde kerkganger hebben bereikt. Overigens verschillen de antwoorden op de hoofdvragen niet substantieel per opleidingscategorie zodat herweging van de resultaten niet noodzakelijk is gevonden.

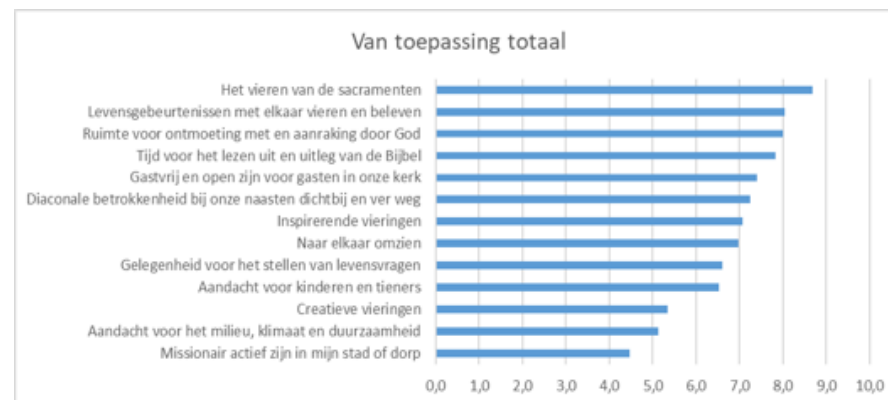
Waarde van de kerk: totaal

Hoe belangrijk vinden de respondenten de volgende zaken in een parochie of gemeente? We hebben de antwoorden omgerekend naar rapportcijfers.

Twee kernwaarden van kerkzijn springen er direct uit: gemeenschap en geloofsbeleving, met als verrassende waarde op plek vier 'Aandacht voor kinderen en tieners', die overigens wel aansluit bij gemeenschap, gastvrijheid. Naar elkaar omzien en, daaraan gerelateerd, gastvrij en open zijn scoren het hoogst. Inspirerende vieringen en de ontmoeting en aanraking door God zijn eveneens belangrijk; aan de andere kant van het spectrum zien we lagere scores voor milieu (althans in kerkelijke context), missionaire aanwezigheid in de omgeving en creativiteit in de eredienst.

Het volgende kader laat zien in hoeverre de deelnemers de genoemde waarden daadwerkelijk van toepassing vinden op hun parochie of gemeente.

De volgorde is hier anders dan in de bovenste grafiek. De hekkensluiters zijn weliswaar dezelfde, maar belangrijke zaken als naar elkaar omzien, inspirerende vieringen en aandacht voor kinderen en tieners scoren minder hoog, waaruit kan worden opgemaakt dat deze waarden volgens de respondenten meer aandacht mogen krijgen in de plaatselijke kerk. Daar kunnen parochies en gemeenten hun winst mee doen, al is het een uitkomst waar niet alleen het kader, maar alle leden van de parochies en gemeenten mee aan het werk kunnen gaan.

Waarden van de kerk katholiek en protestants

In het vorige onderzoek viel op dat er opmerkelijke, hoewel niet onverwachte, verschillen zijn tussen katholieke en protestantse respondenten. Dat is nu ook weer zo. Eerst kijken we naar wat de mensen belangrijk vinden.

Naar elkaar omzien en gastvrijheid zijn voor beide gezindten belangrijk, maar bij de katholieken zijn inspirerende vieringen nog net iets belangrijker, en bij de protestanten juist minder belangrijk. Bijbellezen is dan bij de protestanten weer wat belangrijker, terwijl de katholieken weer meer hechten aan het vieren van de sacramenten.

Noot: we hebben ook de andere gemeten persoonskenmerken aan deze analyse onderworpen. Daar kwamen weinig markante verschillen uit met één uitzondering: jongeren (35 jaar en jonger) scoren op "milieu" een 5,5 terwijl het gemiddelde op 6,9 ligt. Is deze groep minder milieubewust, of vinden ze dat gewoon geen taak van de plaatselijke kerk?

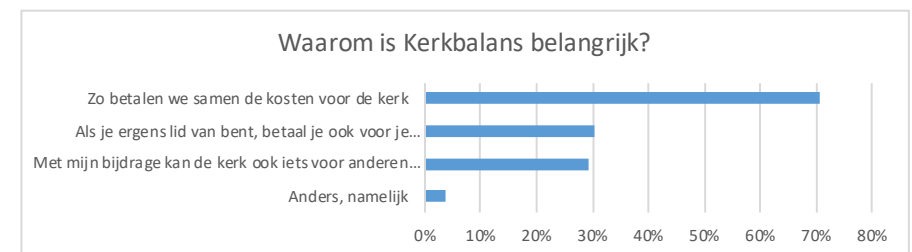
Wat zijn de verschillen tussen protestanten en katholieken als we vragen naar de toepasbaarheid op gemeenten respectievelijk parochies?

Ook hier wel wat markante verschillen. Bijbellezen vinden protestanten belangrijk en (nog meer) van toepassing op hun gemeente. Parochies zijn duidelijk goed in het vieren van de sacramenten en levensgebeurtenissen.

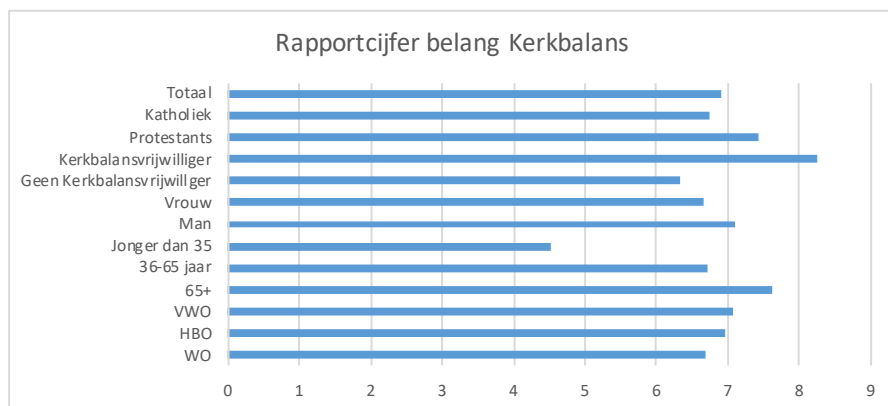
Belang van Actie Kerkbalans

Nieuw in dit onderzoek is de vraag hoe belangrijk Kerkbalans voor de respondenten is, en waarom.

Het is een meerkeuzevraag vandaar dat de totalen optellen tot boven de 100 %. De voorgecodeerde categorieën symboliseren gewoonte (samen de kosten betalen), verantwoordelijkheid (ergens lid van zijn dus dan ook betalen) en het altruïstische element (iets voor anderen betekenen). Ook dat laatste wordt door 30 % van de respondenten als reden voor het voeren van de Actie Kerkbalans genoemd.

Hoe belangrijk mensen Kerkbalans vinden zegt op zich niet zoveel (waarmee moet je het vergelijken?) maar hier zijn wel de verschillende persoonskenmerken relevant:

Katholieken vinden Kerkbalans minder belangrijk dan protestanten; op zich niet opzienbarend omdat je dat ook terugziet in het niveau van de totale opbrengst van Kerkbalans. Ook logisch is dat de Kerkbalansvrijwilliger Kerkbalans belangrijker vindt dan de andere respondenten. Wat echt opvalt is de lage score van de jongeren, ook met het oog op de toekomst. Niet voor niets hamert de Interkerkelijke Commissie Geldwerving al jaren op het belang om Kerkbalans van een "administratief proces" ("contributieheffing") om te vormen naar een echte fondsenwervingsactiviteit waarbij je de leden duidelijk moet maken waarom de plaatselijke kerk ertoe doet, want bijdragen is voor de nieuwe kerkleden geen routine meer.

Dordrecht, 14 januari 2020

Open vragen

Van de mogelijkheid om kort tekstueel te reageren naar aanleiding van de enquête, is veel gebruik gemaakt. Dit laat zien hoe serieus de respondenten bij het invullen te werk zijn gegaan. Uit deze veelal positieve reacties hebben we een kleine selectie gemaakt die een indruk geven van het geheel aan antwoorden. Alle reacties worden meegenomen in voorbereiding op de volgende campagne zodat de plaatselijke kerken ook daar hun winst mee kunnen doen.

"Mijn kerk staat letterlijk én figuurlijk midden in het dorp"

"Mijn kerk heeft oog voor de veranderende samenleving en een persoonlijke geloofsbeleving"

"Mijn kerk is een vindplaats van geloof, hoop en liefde"

"Mijn kerk is een herkenbaar baken van rust en herkenning, waar ik echt thuiskom"